

22. szám. 1869. Június 3.

HAZÁNK

S A

KÜLFÖLD.

Szépirodalmi, ismeretterjesztő és társaséleti
KÉPES HETI KÖZLÖNY.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

SZERKESZTŐ:
SZOKOLY VIKTOR.

KIADÓ-TULAJDONOS:
 az „ATHENAEUM”
 IRD. ÉS NYOMDAI R. TÁRSULAT.

A képeket kitünőbb művészeink rajzolják s metszi **RUSZ K.**

Előfizetési föltételek:

Pestre vagy vidékre, postai küldéssel vagy házhoz hordással,

egész évre	6 ft — kr.
félévre	3 ft — „
negyedévre	1 ft 50 „

Előfizethetni minden postahivatalnál.

Hirdetmények díja: 3 hasábos petitsor egyszeri hirdetésnél 5 uj kr. Bélyegdíj külön 30 uj kr.

Az előfizetések s a hirdetményi illetékek a kiadóhivatalba (Barátok-tere 7-dik sz.)
 a kéziratok pedig a lap szerkesztőségéhez (Dohány-utca 1-ső sz.) bérmentes
 levelekben intézendők.

PEST, 1869.

NYOMATOTT „AZ ATHENAEUM”
 (MELŐTT ERICH GUSZTÁV-FÉLÉ)
 NYOMDÁBAN.

TARTALOM.

Cikklet: „Sardou Victorin.“ — „Két levél.“ (Elbeszélés.)
y r-tól. — „A Páris fölött ápril 15-ikén látott északi fény.“
— „B. Forgách Zeigmond.“ (Történeti rajz.) *Timkó János-tól.* (Vége). — „Hunn őseink földjéről.“ *Szokoló Victorintól.* — „A színekről.“ *Karvái Józseftől.* — „Egy hét története.“ *Vadnai Károlytól.* — „Vegeyes közlemények.“ — „Irodalom.“

— „Szerkesztői üzenetek.“ — „A kiadó hivatal üzenetei.“
„Ujdonságok.“
Képek: Sardou Victorin. — A Páris fölött ápril 15-ikén látott északi fény. Kaukáz-túli tatár nő. — Kaukáz-túli tatár főnök. A „Hunn őseink földjéről“ című cikkhez. — A két levél. (Hason című elbeszélésünkhöz. Karikatúrák. (A vonaloktól.)

Irodalom.

— (A Csengery Antal által szerkesztett „Budapesti Szemle“) idei második füzeté most jelent meg; főbb cikkei: „Az állami számvitel és az államháztartás ellenőrzése“ Véninger Vincétől; „Japán és népe.“ Hunfalvy Jánostól. „A flumei kérdés utolsó stádiumában“ Botka Tivadartól és ehhez „Utószó“ Csengery Antaltól; „Adatok Szemere Bertalan életrajzához.“ Cs. A-tól.

— (A magyar mérnök-egylet közlönyének) második füzeté is megjelent számos szakkal az azokhoz tartozó táblákkal. Figyelmeztetjük mérnök-, gépész-, építész sat. olvasóinkat ezen szakfolyóiratra, melyre egyleti tagok egész évre 5, nem tagok 8 frrtal fizethetnek elő az egylet pénztárnokához, Leutner Károlyhoz Budára, a közlekedési miniszteriumba címzendő levelekben.

— (Heckenast Gusztáv kiadásában megjelentek):

1. — „Közösségi Kalauz“, bírák, előjárók és jegyzők számára; írta Tóth Lajos ügyvéd; majdnem 800 lapra terjedő könyv; ára 4 frt.

2. — „Legujabb házi titkár“ a közéletben előforduló bár-

miféle iratok szerkesztésére; írta Farkas Elek s ajánlatára szolgál, hogy most már a 7-dik kiadásában jelent meg; ára 2 frt 60 kr.

3. — „A polgári törvénykezési rendtartás kérdések és feleletekben.“ Knorr Lajos ügyvédől; ára 1 frt 20 kr.

4. — „Képes játékkönyv.“ gyermekek számára csinos ajándék, ára 1 frt.

5. — „Komáromi napok 1849-ben“ írta Hamary Dániel. Ez érdekes naplójegyzetek legelőször lapunkban jelentek meg, hol azokat nagy élvezettel olvasta a közönség. Most önálló kiadásban a könyv ára 1 frt.

6. — „Bevezetés a magyar alkotmány és jogtörténelembe“ Hajnik Imrétől; ára 40 kr.

7. — „Szózat Magyarország harctermett ifjúságához.“ Tóth A. honvédezeredéstől.

8. — „Polgári szabadság és önkormányzat“, Liebig könyve után Scholtz Viktor és Vajta Jánostól; 1 frt 40 kr.

9. — „Az új védelmi törvény kérdések és feleletekben.“ Tatar Péteről; ára 20 kr.

Szerkesztői üzenetek.

— *M.-Szigetre:* Sz. L-nak. Egy pár szám elmaradhatott, mert kifogytak a példányok, máj. 1-jétől azonban járnia kell rendszeresen, mert meg van rendelve. Ha hiány volna, kérjük tudósítani minket.

— *Hódolra:* N. S-nak. Négy hét mulva egy másik, ugyanazon nagy férfira vonatkozó közleményvel egyidejűleg fog megjelenni.

— *Koronóra:* T. K-nak. Nem adhatjuk egyikét sem.

— *Pesten:* T. Gy-nak. Várunk kell, hogy tér jusson rá.

— *Pápdra:* K. L-nak. Ericson életrajza már majd minden magyar napilapban megjelent, a másik meg inkább szaklapba, például a „Term. tud. Közönybe“ való lenne.

— *Budra:* Pr. Gy-nak. Rossz katona az, ki az első sikertelen ostromok után a várat bevehetlennék tartja, mert nem a vár bevehetlen, hanem alkalmasint ő nem ismeri a haditudományok titkait. Igy van a postával is a dolog; hogy a Parnassusra juthasson, tudnia kell, mily tollakból kell Pegasus szárnyainak alkotva lenniök.

— *Szathmárra:* T. J-nak. Közlendjük, csak kérjük folytatását is. Egyuttal magánlevelet is küldünk, mellékelve belé a fényképeket.

— *Havannába:* K. L. Gy. alkaptányának. Becses leveleit megkaptuk a „Heti Posta“ számára. Visszatújában kedgyed a lap illető számait Cork-Falmouthban fogja találni.

— *Paszlavszky urnak* — Pesten: Kérjük, sziveskedjék minket szerkesztőségünkön meglátogatni.

— *Szathmárra:* E. K-nak. Az oly külföldi könyvet bajos a könyvtárosoknak visszavenniök, miután azt magunknak is hozhatniök kell.

— *N.-Váradra:* Cs. M-nak. Nagyon jó mindakettő, s különösen az egyik érdekesen állítja elénk a török-magyar viszonyokat.

— *Karancs-Keszire:* Verseket nem unalomból s — „unalomra.“ hanem inspirációból, tehetséggel s tanulmányokkal mások gyönyörködtetésére kell írni.

— *Pesten:* Cz. K-nak. Olvassa el ön figyelemmel P. Szathmáry Károlynak a Kisaludytársaság által pályakoszoruzott „A beszély elmélete“ című értekezését s a bírálatazt meg fogja abban találni.

— *Pesten:* Z. N. L-nak. Effőléket már többször közöltünk, ezt is közöljük s hasonlókat ezentúl is közlünk.

— *Bécében:* L. P-nak. Ha a célnak megfelelők, — igen.

A kiadóhivatal üzenetei.

— *Boszokba:* Sch-r úrnak. Kiadóhivatalunk az illető lapra már rég előfizetett, miről az elémutatott nyugta győződte meg.

Ujdonságok.

* (Otto Wittelsbachi herceg), királynéknak unokafivére, m. hó 28-ikén Pestre érkezett, s másnap jelen volt a képviselőház főrendi karzatán, hol gr. Andrassy Gyula szolgált neki fölvilágosításokkal. — Az egyiptomi alkirály pedig, ki most azért van Európában, hogy az európai uralkodókat meghívja a szejzi csatorna megnyitására, e hó 5-ikén érkezik meg Bécsből fővárosunkba, s a királyi palotába száll.

* (Képviselőjelöltek.) A kaposvári kerületből Horn Edét egy küldöttség kérte föl a képviselőjelöltségre. Horn el is fogadta a jelöltséget. A nagy-kanizsai kerületben pedig Martinovits Károly a baloldal jelöltje, míg a cskárvári kerületben, Madarász helyére, mindenképen jobboldalít akarunk megválasztani: Sárközy Kázmért.

* (Az általános munkásegylet alapszabályait) a belügyérsg azzal a megjegyzéssel küldte vissza,

Ötödik évi folyam.

22. szám.

Pest, 1869. Június 3-án.

Sardou Victorin.

Nemcsak nemzeti színpadunkon, de Tháliánk vidéki templomaiban az utóbbi évtized legismertebb, legkedveltebb vigjáték költője egy francia volt, Sardou Victorin, ki a modern társadalmi gyöngeségeket ép oly szelleme- sen, mint a mennyi élccel s meglepő új oldalokról teszi nevetségessé. „Az idegesek,“ „A Benoiton-család“ s több más vigjátéka ismeretes minden színházlátogató olvasónk előtt s kik e darabokon szívük szerint jóízűtöket kacagtak, alkalmasint szívesen ismerik meg szerzőjüket is közelebbről.

Sardou Párisban, 1831-ben született, s miként nálunk kitűnő irodalom-történészünk: Toldy Ferenc, vagy a franciáknál Sue Eugén, elejénte ő is az orvosi tanulmányoknak adta magát. E mellett azonban szorgalmasan tanulmányozta a tudományok és művészetek mindenféle más ágát is,

mig végre a költészetnél állapodott meg s egy svéd tárgyú szomorújátékot költött, melyben — hite szerint — roppant újításokat vitt a színpadra. Ezen művében tudniillik a mágások húsz lá-

bas verseket szavaltak, a köznemesek csak alexandrineket, míg a csöcseléknak öt-lábas jambusokkal kellett megelégedni. „Ufran“ című tragédiája azonban ezen lángezü eszme dacára sem aratott sükert, s ezért Sardou most oly nagy buzgalommal feküdt neki a 16-dik század tanulmányozásának, hogy barátai állítása szerint, ez időtájt még hanglejtése is azon korszak szokása szerint hangzott. Kenyerét havi szemlébbe irt

Sardou Victorin.

cikkkel és lexiconok számára dolgozott életirattal kereste, míg estéit hol a nagy-, hol az olasz operaházban töltötte, mivel a zenét szenvedélyesen szerette.

1854-ben ismét kísérletet tett a színpadon „A diákok csárdája“ (Taverne des Etudiaux) című darabjával, mely óriási — nemtetszést aratott, úgy hogy e miatt darab időre megint visszavonult Thália csarnokától.

1858-ban azonban nőül vett egy színésznőt, Brécourt kisasszonyt, ki öt betegségében hiven ápolá s kinek útján ismeretségbe jutott a párisi színészvilággal, különösen pedig a világhírű Dejazet kisasszonnyal. Ez épen ekkor kapott engedélyt saját színháza megnyitására, melyben Sardou „Premières armes de Figaro,“ „Garat ur“ s aztán „Az idegesek“ roppant tetszés közt adtak s hírét megalapították. Mostantól kezdve Sardou az első színműrirok közé tartozott, darabjait az egész földkereségén tömött házak előtt adták, s ezentúl felhagyva minden egyéb tanulmányt, egészen a drámai művészetre adta magát.

A szerencsés író élete a diadalok folytonos láncolata lett, melyek élvezetét csak kevés kelemetlen perc zavarta. Ezután tetszés mellett adott darabjai „Femmes fortes,“ „Piccolini“ és „Don Quichotte“ voltak, de „Diables noirs“ (a fekete ördögök) és „La Papillone“ (A lepke) című darabjai a legelső francia színpad, vagyis a Théâtre Française deszkáin megbuktak, hírének mindazáltal ez sem ártott, mert ezen művei is

roppant eleven vitát ébresztettek föl a lapirodalomban, részben mellette, részben ellene. A „Nos intimes,“ „Les Ganaches“ s mindenek fölött pedig a „Benoiton-család“ a színházigazgatókat Sardou-nak feltétlen hódolóivá tevék; azonban „Seraphine“ és „La patrie“ (A haza) című legújabb darabjai még ezen lelkesültséget is magasabbra fokozták irányában.

„Seraphine“-nel Sardou még mindig a francia vígjáték körében maradt, miután azonban „La patrie“ című darabját is eléadták, ez öt egyszerre a nagy történelmi drámaírók legkitünőbb mesterei közé emelte. Sardou most már nem csak az „Egy pohár víz“ halhatlan írójának, Scribenek, nemcsak Augiernek és ifjabb Dumasnak vetélytársa, de a historiai drámákban vetélytársa az idősb Dumasnak s Hugo Viktornak is.

Sardou költői jellemzését illetőleg megjegyzi egyik bírálója, hogy főtulajdonsága (és színpadon ez igen fontos!) a rendkívüli élenkség. Sardou jellemei nem mindig élesek; ő nem bir az ifjabb Dumas szigorú logikájával, sem Scribenek világossága és csínjával, de bir mindezeknél több élenkséggel, személyei folyton foglalkoztatják a szemet és szórakoztatják a képzelmet. Csodálatos ügyességgel ért hozzá: minden mellékést fölhasznál s a véletlen az ő kezeiben egy egész történet hatalmas emeltyűjévé válik.

Két levél.

(Elbeszélés.)

Egy, számos évig zavartalan boldogságban élt család tagjainak egyszerre el kellett válniok egymástól; így határozta ezt a kérlelhetlen végzet.

A hol eddigelé hat ember számára terítették, ott elejénte csak öten maradtak. Gyulának kellett legelőször búcsút vennie a boldog körtől. Ez ifju tizenhat éves mult, midőn szüleinek egyik amerikai kereskedő barátja azon ajánlatot tevé, hogy a fiút magával viszi Braziliában Bahiába, s ott üzletében alkalmazni fogja. Midőn ez elválás először jött szóba, az anya szíve majd meghasadt, s az ifjú nővérei könyekben törték ki, az atya azonban oly pillantással tekintett rá, mely mintegy ezen szavakat tolmácsolá:

— Én tökéletesen bizom benned; határozz sorosod felett önmagad.

Gyula szemeiben öröm ragyogott, s ez eléggé kifejezé az apa előtt, miként a kereskedő ajánlata felkölté az ifju becsérzetét. Ezért még az nap belé egyeztek a fiú eltávozásába.

A fiú eltávozta nagy irt okozott a családi kör-

ben, mely vigaszt abban keresett, hogy folyton róla beszélgetett. S mivel Gyula távoztakor így nyilatkozott: „A tengeren túl nemcsak a magam szerencséjét, de a tiéteket is fogom keresni, s ha visszatérek, mindnyájatokat szerencsésekké akarlak tenni,“ — azért a kis háztartásban minden gondolat ezen visszatérési tervhez fűződött, s minden elhatározás, minden legkisebb változtatás a jövő ezen kérdésével hozott kapcsolatba. Így például a három nővér legidősbike Zsófia, ha a festészetben való gyors előhaladásáért dicsérték, mindig ezt szokta mondani:

— Hja, ha bátyánk visszatér, csinos arcképet kell róla készítenem.

S Mariska, a leányok másodikika, ki a varrótítt különös ügyességgel forgatta, valahányszor szép himzseseiért hízog bókot nyert, csak ezt szokta visszazonzni:

— Igen, ez nem épen rossz himzés, a legszebbet majd csak bátyánk visszatérésének alkalmára fogom készíteni.

De még a kis Gabriella is, — ki különben a gyermekek általános szokásaként nagyon szeretett mindent máskorra halasztani, — most mindennek határidejéül azt tűzte ki: „ha majd Gyula bátyja megérkezik.“

Gyula pedig már öt éve volt oda, midőn atyja megbetegedett és elhunyt. Midőn a fehérhajú agastyán halálos ágyán az ég áldását kérte nejére és gyermekeire, a három nővér felé fordulva még hozzá tévé: „Csak az vigasztal, hogy gondokat bátyátok nemsokára anyáttal együtt fogja viselni. Általam meg nem érhetett visszatérése, nemsokára örömet és boldogságot fog költöztetni a házba, hol én csak búbanat hagyok magam után.“

Az erre következő év közepe táján a kis család anyja fekete-pocsétos levelet kapott igen meszlí országából. Vasárnap volt, s az özvegy csak maga időzött otthon, mivel a leányok már kora reggel egyik rokonukhoz rándultak ki, a szép napot falun töltendők. Midőn estefelé az elégtől egészen boldogan tértek haza, anyjuk mitsem szólott nekik az érkezett levélről, az az által okozott fájdalmat azonban mégsem bírta egészen eltitkolni, minthogy szava reszketett, s mert halvány arcán még látni lehetett a kiontott könyvek nyomait. A leányok öröme s nevetése egyszerre elhalt s aggódva faggatták anyjukot, ki végre így szólt:

— Képzéjétek kedveseim; borzasztó álmon volt; úgy rémlett előttem, mintha már nem lennének gyermekeim.

— Távollétünk alatt tehát aludtál?

Erre hallgatott az anya, mielőtt azonban nyugodni ment gyermekeitől elvált volna, oly szokatlan gyöngédséggel ölelte meg őket egyenként, mintha álma valótlanága felől akarna meggyőződni.

Fia halála szívéen találta az anyát, fájdalmát azonban teljes erejével leküzdötte, hogy azt loányai előtt rejtegethesse. Nem gyermekeit féltette, mert tudta, hogy a csapás csak ő reá nézve halálos, hanem hallgatásával magasabb célt óhajtott elérni. Ugyanis a három nővér közt uralgó kölcsönös szeretet dacára sem volt közöttük az egyetértés mindig tökéletes; Mariska, az ügyes himzőnc, gunyoros modorával a nagyon érzékeny Zsófiát gyakran könyekig ingerlé, míg más részt a mindkettejük által oktatott kis Gabriella a két tanítónő közt gyakran a legélénkebb vita tárgyul szolgált, mely az anyának magát közbevetése nélkül néha valóságos civakodássá is fajult volna; az okos anyának azonban csak egyetlen

szóra vált szüksége, hogy mindannyiakat hallgatásra bírja: „Ugyan majd mit mond Gyula, ha-hogy hazatértek így találna benneteket?“

Az anya egészségét aláadó betegség váratlan gyors kimenetellel végződött. Hogy a szegény asszonyt az éj melyik órájában lepte meg a hidegkezü halál? ezt senki sem tudta. A bár munka által kimerített két idősbik nővér csak akkor távozott el anyja beteg-ágyától, miután meggyőződött róla, hogy az mélyen alszik; midőn aztán reggel ismét ágyához léptek, halva találták őt. Jobb kezében kis szelet papírt tartott, melyre — halála előérzetében — már jóval előbb közetkező sorokat írt volt:

„Zsófia, Mariska! Gabriellámat rátok bízom; két néne nem sok az anya pótlására. Bárha erősen meg vagyok róla győződve, miként rám emlékezte békében fogtok egymással élni, mindazáltal megtörténhetnék, hogy a félreértés egy pillanatában egymástól elváltak szavát kiejtenétek; ekkor a testvéri köteléket többé nem csatolhatnám össze, mert már nem élek köztetek; élő szavam helyett azonban azon utolsó intésemet adom, nem parancsul, hanem kérésképen: bármilyen nagy legyen is háborúskodástok oka, ne váljatok el egymástól, míg Gyula bátyátok vissza nem tér.“

Miután Zsófiának könyzápóra dacára sikerült anyjuk levelét, ennek utolsó hagyatékát, átolvassania, mindhárman térdre hullottak s hangosan zokogva esküvének meg, hogy szülőjük utolsó óhajtatásának eleget fognak tenni,

Az anya temetése már végbement s a leányoknak most arról kellett gondoskodniok, hogyan rendezzék be jövő életüket, munkával teljes és egyhangú életüket. — Zsófia reggelenként két órát Gabriella tanítására fordított, ekkor aztán a kis nővér Mariska keze alá került, ki őt a himzészno oktatta, mialatt a fiatal festészno majd egy leánynevelő intézetben, majd magánházakban adott rajz-órákat. Ebéd előtt rendszeren mindhár-muk saját szobájába zárkozott, hogy háborítlanul dolgozhassék s csak estefelé jöttek össze, hogy varrásuk mellett csevegjenek.

Sokáig éltek így együtt békében és barátságban, habár a gúny és érzékenykedés némelykor kis feszültséget okozott is. Midőn azonban Mariska támadásai mind élesebbekké, mind keserűbbekké váltak s nevezetesen: miután Zsófia szegény kis kanári-madárkája is a csúfolódás céltáblájává lett, ekkor a legidősbik leány fájdalma nem akart tovább és csak könyekkel megelégedni

A Paris fölött apríl 15-ikén látott északi fény. (Szövege a 341. oldalon.)

— Tudod, — mondá egy izbon Mariska, — az a te kanárid közsvényes, én tehát odaadom a szomzedasszony macskájának

— Ezen nem csodálkoznám, — viszonzá Zsófia, reszketve elfrömedésében, — mert hiszen te képes vagy mindenre. Nem is vagy rá érdemes, hogy testvérem légy.

— Ez esetben nem is lakik az ember együtt.

— Én is épen erre gondoltam, — veté közbe Zsófia.

A szakadás megtörtént! A két nővér tovább dolgozott, anélkül, hogy munkájáról föltekintett, vagy egymáshoz csak egy szót is szólt volna. A szintén jelenlevő Gabriella nem merte ajkait megnyitni.

Mariska, hogy haragjának szabad utat nyisson, egyszerre így szólalt meg:

— Oh, csak ma jönne meg Gyula, mert holnap már nem leszek itt.

E szavainál legifjabb nővérükre tekintett, ki föl sem pillantva, pár könnyecseppet törült ki szemeiből.

— Miért sírsz? — kérdé élénken.

— Azért, — viszonzá Gabriella, — mert tudom, hogy titeket mi sem szakíthat el egymástól, mert Gyula nem jön meg ma, nem holnap, nem soha!

A két idősb nővér megütődve tekintett egymásra s mialatt szemeik némán kérdezősködtek, azalatt Gabriella egy anyjuktól örökölt és testvéreitől ajándék-

ban nyert szekrénykét keresett elő, melyben apró ékszereit őrzé.

— Ime nézzétek, erre akadtam egy izben, midőn a szekrényke tükrét véletlenül eltörtem, — mondá olémutatta a fekete-pecsétes levelet.

— S te erről sohasem szóltál, — jegyzé meg Zsófia, kezébe véve a levelet, de még mindig habozva azt elolvasni.

Azon levelet, mely a kis családot minden reménytől megfosztá Gyulát még valaha viszontláthatni, a nővérek újra meg újra végig olvasták, s csak most értették meg, mit akart anyjuk mondani azon levél által, melyet elhidegült, holt kezében tartott. A két idősb leány nem mert egy-

más szeme közé tekinteni; végre is Zsófia törte meg a csöndet, ki Mariskára egy pillantást vetve, így szólt Gabriellához:

— Én őt nagyon megbántottam; kérjed őt, hogy emlékezzék vissza szegény anyánk utolsó óhajtására.

A kis Gabriella alig végzé be engesztelő szavait, midőn a két idősb nővér már egymás karjaiba borult.

— Soha, soha sem bántatsz te meg engem többé! — mondá Mariska.

— Én pedig sohasem gondolhatok többé arra, hogy téled megváljam, mert most már jogunk sincs rá egy-

yr.

Kaukáz-túli tatár nő.
(„Hunn őseink földjéről“ c. cikkhez, a 342. old.)

mástól elszakadhatunk, mivel Gyula nem tér többé vissza!

A Páris fölött april 15-dikén látott északi fény.

Egyik régibb közleményünkben már ismertettük az „északi fénynek“ nevezett nagyszerű természeti tüneményt, azon alkalommal tudniillik, midőn Izlandnak vázlatos rajzát nyújtottuk.

Ily tünemény aprilhó 15-dikének éjjelén a mi égövünk alatt (hol az igen ritkán jelentkezik,) Páris fölött is mutatkozott.

Ez éjjel Páris láthatárát mindenfelől sűrű fo-

kete felhők borították, melyek mögül mint zöldes világsugarakból szőtt óriási függöny emelkedék föl az északi fény. E világló függönyön minden második-harmadik percben rendesen megújuló hullámzást lehetett észrevenni, mely hullámzás hasonlított ahhoz, mit a gőzösök járása okoz a vizek felszínén.

Honnan eredt ezen világló sugár-özön? A föld-

nek miféle rejtett erői teremtek ezen világló folyamot? — kérdi a francia tudósító. Vajjon rossz idők előjele-e ezen tűnemény, miként némely természettudós állítja, vagy maga a föld adá tudtul e jellel a bekövetkező viharokat? Földünknek rejtett agyvelejét tán bomlott felfuvalkodottság köde szállta meg, hogy ragyogásban túl akart tenni a napon? avagy valamely szomszéd csillag

előtt akart tetszelegni, hogy villanytelét kobléból ezen tűz-függőnyt varázsolta elé?

A párisi északi fényt ábrázoló képünk Silbermann pastelleje (színes krétákkal eszközölt rajza) után készült, melyet ő a College de France egyik ablakában természet után vetett papírra. A tűnemény ápril 15-dike éjjelén fél tizenegykor jelent meg az égen.

F o r g á c h Z s i g m o n d.

(Történeti rajz.)

(Vége.)

A bécsi reactionarius kormány Báthory Gábor fejedelemsége alatt minden törekvését oda irányozta, hogy a Bocskai-féle szabadságharc által alóla kiszabadult Erdélyt magához visszaránta. Jó alkalmúl szolgált erre a fejedelem erkölcsatlensége miatt élete ellen összeesküdt, több erdélyi urnak Magyarhonba menekülése, a kath. váláson ejtett sérelmek, nevezetesen a jesusitáknak és a kath. papoknak Erdélyből való kiűzésök, a császártól pártolt Radul oláh vajdának, Báthory fejedelem által országából való kiszalasztatása s ennek elpusztítása. Mátyás Forgách Zsigmondot nevezte ki fővezérré a fejedelem ellen. — Forgách 1611-ben jun. 29-én indult Kassáról 20 ezernyi seregével Erdély felé. Elején kedvezett neki a hadi szerencse, Kolosvárt, Gyula-Fehérvárt bevette; ezután Szebent, Radul vajdával egyesülten, kemény ostrommal sanyargatja vala. De az oly szép sikerrel megkezdett hadjárat rossz véget ért. Egyfelől Nagy Endre hajduinak, másfelől a 30 ezernyi sereggel rendelkező Omer basának közelodése, a veszélyben bátor fejedelmet felbuzdítja; ez a királyi táborra rohan, s azt két részre szakasztja. Az egyik rész Nagy-Várad felé futott, de a tatár csapatok céljaik elérésében megakadályozták; a másik rész Forgách Zsigmondal a havasok közé menekült. Ott tévelygo sokáig a romsereg völgyekben, sziklákön. A kít megkimélt az ellenség. leteríté azt az éhhalál. Forgách maga is csak falevelekkel, gyökérrel, lóhussal fentartva életét, vergődhetett hosszú utjától ellankasztva, magához alig hasonlítva, dhségtől és szomjtól gyötörtetett seregével a vidorabb magyar földre, Maramaroson keresztül Kassára.

1612-ben annyira változtak a viszonyok Erdélyben, hogy a nagy Bethlen által fejedelemségtől megfosztott Báthory (Gábor Forgách Zsigmondtól kért segedelmet, mit ez meg is adott, két

ezernyi hadat küldvén számára Nagy-Váradra. De mivel Báthory e hadat csak a mezőn, nem a városban, szállásoltatá, s mivel a törökkel való kiengesztelődés végett már a várat is szándékozott emennek átengedni: a csapat őt nem támogató. Itt öletett meg Báthory nemsokára Szilasy és Ladányi hajdukapitányok által.

Ezek után Forgách a nagyon elszaporodott és többnyire rablásból élősködő hajduk eltörlésére és felszátására fordítá munkásságát. E végből 1615-ben az észak-keleti országrész rendeit Kassára gyűjté. De a rendek, mivel a hajdukban az alkotmány megóvására hathatós eszközt láttak, ezek eltörlése ellen ünnepélyesen óvást tettek.

1618-ban végre Forgách Zsigmond is megérte a legnagyobb kitüntetését. A pozsonyi országgyűlésen II. Ferdinándnak királylyá kikiáltatása után Forgách, Erdődy Tamás, Battyányi Ferenc és Török István jelöltek fölött, a nádorság méltóságával tiszteltetett meg.

Az 1619-iki hongyülésen mint elők működött.

Ez időben vette kezdetét a csehek fölkolése — a harminc éves háboru. A cseh, morva, osztrák rendek Ferdinándot királyi méltóságából kivették, s Forgách nádort fölszóliták, hogy, nemcsak hogy Ferdinándot ne támogassák, hanem az 1608-ban kötött szövetség értelmében, szomszédi barátságunknál fogva, a magyarok hozzájuk csatlakozzanak. — Forgáchnak ez időtől nehéz szerep jutott; mint közvitető a király és nemzet között kitartó erélylyel oda működött, hogy az annyira zaklatott nemzetnek meghozza a béke olajágát. — A nádor államférfiui eszélylyel készített válaszában tudtul adja a szövetséges osztrák rendeknek, miszerint a magyar nemzet nem szándékozik megsérteni a szomszédi barátságot, sőt rajta lesz, hogy a béke mielőbb helyreálljon: e

célből működni is fog a nemsokára összehívandó országgyűlés.

1619-ben alkotmányos törvényeink ismét megtámadtattak az ármány szövevényesei által. A protestáns vallást, s ez által az 1608-iki törvényeket, nagy veszély fenyegette; száznál több pap kiűzetett, több prot. templom elfoglaltatott, a várakba ismét német kapitányok alkalmaztattak; a virágzásnak indult Erdély ügyeibe, Homonnay György betörései által, intéző szellemként avatkozott az irigy reakció. Mindezek miatt Bethlen Gábor a joguk érzetétől neki bátorodott protestáns rendekkel, miután hadaival rövid idő alatt egész felső Magyarországot — Pozsony kivételével — könnyen elfoglalta; a fenyegetett Szézia, Morva- és Csehország segédelmére sietett.

Pozsony vára Forgách nádor, Pálffy István és Révay Péter koronaörök hatalmában állott. Ferdinánd király Tieffenbach alatt pár ezer labancot küld vala a Bethlen katonái által szorongatandó vár védelmére. De a polgárok be nem eresztették a németeket, sőt megjelenésüket megizenték Bethlennek, kinek egy dandára megtámadta emezeket s nagyobb részét fölkoncolta. Nem sokára megérkezett maga Bethlen is 15 ezernyi seregével s a város polgáraitól tárt karokkal fogadtatott. A fejedelem ezután a várat kérte föl, biztosítván a nádort, kit a maga részére igyekezett hajlítani, hogy mind az ő hire és megegyeztével kíván tenni, miután ő nemzete szabadságának helyreállítására végett fogott fegyvert. A nádor maga is belátva Bethlen állításainak helyességét, engedett a kérelemnek. Bethlen pártjára állván, ennek kérelmére Pozsonyba országgyűlésre hívta meg a rendeket. Itt a nemzet közjólétének legmagasabb becsé lobogott előtte — a béke. Mint közbenjáró a király és nemzet között azon igyekezett, hogy mind a rendeket, mind Ferdinándot a békeértekezletre hajlandóvá tegye.

Először mind a két helyen céljaiban előhaladt. De később, midőn a pozsonyi rendek a vallási és nemzeti sérelmek megújításai miatt fölajlottak, Forgáchnak a legerélyesebben kell vala működni a felháborodott kedélyek lecsendesítésében. A rendek ugyanis az említett sérelmek miatt Ferdinándot a királyságtól is megfosztani szándékoztak, már a koronázási feltételek megvitatásába is bocsátkoztak, s új nemzeti királyt akartak választani. Ekkor Forgách tiszte és állásánál fogva erélyesen közbeveté magát a törvényes király mellett, s élete is veszélyben forog vala, ha bátorsága által a veszélyt el nem távolította volna. Ily állapotban a békealkudozások

majd Ferdinánd, majd Bethlen részéről sokszor félbeszakasztattak. E miatt Forgách a fejedelemtől egészen elhajlott.

És ez Bethlennek kárára is volt. Mert Forgách Bouquoi kísérétében visszafoglalta Pozsonyt, Nyitrát, Óvárt és Nagy-Szombatot. Ezek után pedig a nádor Érsekújvárt szállotta meg, de gyöngékedése miatt a vár ostromoltatását Bouquoirra hagyta, kit Bethlen katonái elfogtak s megölték. Forgách magát Nagy-Szombatba vitette, hol hirtelen szélhűdés miatt élni megszűnt 1621. év jun. 30. Holt tetemei, végső rendelkezése szerint, Sárosme gyében fekvő Hertneken, fényes sirboltjába, tettettek örök nyugalomra, talán bebizonyítani, mily kedves volt az elhunytak életében azon hely.

Forgách ama vas idők lelke szerint a harcokban kitünőleg képzett férfiú volt. Sokszor győzött, de voltak szerencsétlen kimenetű csatái is. Politikai jelleméről bármikép is vélekedjenek némelyek, mindenesetre nagy tehetség volt. A nádori hivatalt oly időben viselte, midőn a király és nemzet nem álltak egy alapon, midőn a hatalom a nemzet érdekével ellenkező irány és cél felé törekedett. Mint nádornak tehát egyengetni kellett az utat a kiegyenlítés és béke célpontja felé, és ezt következetesen, államférfiai lelkiülettel és eszélylyel tette is. Egy részről küzdött a cselszövő kormány politikájá ellen, midőn az elbizottság átkos percebén a nemzet jogait széttépettnek ohajtották nyilvánítani, másrésről féltennie kellett a forradalom szellemétől ihletett nemzetet a talán bekövetkezendő, megsemmisítő bukástól. Bátorság, hazafiúi kötelesség érzete, okosság és kitartó erély jellemzik Forgáchot.

Mint magánember szeplőtelen. Házi szentélyében nyájas és barátságos volt. Három nőt számlált: Losonczy Katalint, ki által Szalánc várának birtokába juta, Thuróczy Zsuzsánát és a neves Pálffy Katalint, ki férjének elhunytá után egy évvel, ennek örök nyugalmaért nagy halotti tiszteltetést tartott Nagy-Szombatban.

Említésre méltó még, hogy Forgách Zsigmond előbb protestans vallást követő volt, de Luther tanításától a nagy Pázmány által elvonatva, szoros védelmezője lett a kath. hitnek. Több egyház emelkedett bőkezűsége által, melyeket testvére Ferenc cardinális szentelt föl. Régi nemzetségének kincs és vagyon által emelé fényét.

Mindezek a hazafiúi érdem és polgári erény koszorúit övezik a nagy és nemes alak homloka körül!

Timkó János.

Hunn őseink földjéről.

I.

Veresagin Vazul orosz tudósnak igen érdekes, utolsó része a cserkeszek és csecsenek hegyeivel határos, klasszikus híriü Georgia fővárosától, a

Kaukáz-túli tatár főnök. („Hunn őseink földjéről” e cikkhez.)

1864- s 1865-ben tett Kaukázuson-túli útazása | Kúma partjain levő Magyar ósváros remjaival
közelébb jelent meg francia nyelven. Utazásának | egy hosszasági vonalban fekvő Tiflisztől az ör-

mény-tatár Sukháig terjed, azon földeken keresztül, melyeknek részben ma is nomád lakóival a mi őseink a Káspi tengor partjain időzésükor nemesak okvetlen érintkeztek, kiknek törzseivel igen valószínűleg gyarapították is honfoglaló útra kolt saját harcos törzseiket, s kikkel fajunk,

rajzokkal kísért Kaukáz-túli jegyzetei, melyekből itt az örmény föld tatárjairól, aztán a sukhai sajátságos és nom költészet nélküli vallási szertartásokról szóló részeket adjuk.

A Tiflisztől Sukháig terjedő vidék lakosai — úgymond Veresagin — tatárok és örmények, a

A két levél. (Hasoncimű elbeszélésünkhez, a 338. lapon.)

ha nem is egyenes leszármazási, de legalább nyelv- és szokás-rokonságban van.

Minket, magyarokat, tehát már ezeknél fogva is, más népeknél jobban érdekelhetnek Veresagin Vazulnak természet után készült érdekes

két faj azonban soha sem fog összeolvadni. A *tatár* nevezet alatt nem a tudomány, hanem a szokás számtalan és roppant kiterjedésű népségeket ért, melyek egyes törzsek- vagy csapatokban a Fekete- és Káspi-tengertől a japán és az ok-

hocski tengerig szórják el. A valóságos tatárok a nagy mongol nemzethez s a Kaukáz környékétől különböző emberfajhoz tartoztak. Dzsingisz khán és fia azonban az északnyugati ázsiai népeket is meghódítván, ez időtől fogva a terk, terek vagy török eredetű népeket (nekünk magyaroknak ezen közel rokonainkat) is egyszerűen csak tatároknak szokták nevezni.

Kint a vidékeken a tatár a világért sem elegendik össze az örményekkel, sőt még a városokban is, hol kényszerülve vannak egymással érintkezni, nemzetiségi elvegyülésüket mindenkép kerülők.

A tatár falvak lakait házaknak nem nevezhetni; inkább barlangok ezek, a föld színe fölé alig néhány hüvelyknyire emelkedők, melyek homlokzata s ajtaja gerendákból készült; oldal-bejárásuk egy, vagy néha két szobába vezet, a tulajdonos kényelem-szeretete szerint. Belül is láthatni gerendázatot, mely a nyomorú alkotványt összetartja. A mennyezetet egy lyuk van hagyva, mely egyszerre ajtótul meg kéményül is szolgál, s ha esik, a víz bőségesen csurog be ezen ablakon vagy lyukon. A gerendákhoz kötelek vannak erősítve s ezokról lógnak le a szükséges házi szerek, míg egyik szögletben a lakók ruházata s fegyverzete hever halomban. A tűzhely a ház közepét foglalja el, mely fölött háromlábú állvány fölé illesztve van a serpenyő, s ezalatt, fa hiányában, marha-tőzeggel tüzelnek. E tüzelő szer füstje marja a szemet s büszéletben a lakók ruházata s egyetlen kijáró útja a főntebb említett lyuk lévén, képzelhetni, mily tartózkodás eshetik ily lakásban.

A tatárok lakásai ezen nyomorult voltának oka kétségkívül azon szokásukban rejlik, hogy nyáron át tartózkodási helyet változtatnak. S valóban nyáron át ezen alacsony fekvésű vidéken a hőség elviselhetlen, mihez még az uralkodó lázbetegségek is járulnak; másrészt azonban igaz az is, hogy a földet termékenynyé lehetne változtatni, réteket, kerteket, erdőket s így üde levegőt lehetne eléváraószolni, ha hogy a szomszédos hegység vizei futását ide terelnék; hanem erre vállalkozóbb, szorgalmasabb nép volna szükség.

A tatár annál jobban szeret az egész télen át hitvány güdrében csenevészni; ezen időszak — szerencséjére! — nem igen hosszú, s a mint aztán megérkezik a nyár, felvonul a hegyekbe, hol nyolc hónapon át helyről-helyre vándorol. Ezen egész időszak alatt szomorú téli lakása elhagyatottságban s üresen marad, mert abból nem csak a háztartás minden eszközt, hanem mindent magával visz, a mi csak elcipelhető, mert bármi cso-

kélységet — ha csak rongy lenne is az — hagynia otthon, távolléte alatt bizonyára ellopnák, sőt magát a kunyhót is lerombolnák saját földie, ha hogy annak anyagában lenne bármi értékesb. A tatárok itteni építkezésének a rötség mellett tehát a bizalmatlanság is nyújt irányt, s hogy másként építkezzenek, tatárjainknak más szokásokkal kellene bírniok.

Ifjú s vén türelmetlenül szokta várni a tavasz visszatértét, ekkor aztán mozgalom támad a vándor népben, a szükséges és haszontalan tárgyakat tevék, lovak, szamarak, ökrök, sőt tehének hátára is rakják, s a költözőkődők hosszú szalagja erre azon pusztaságon vonul végig, mely a hegységet szegélyzi.

Utazásom alkalmával, — jegyzi meg Veresagin, — több költözőkődő tatár csapattal találkoztam. Az egyik Elisabethpolhoz közel, — mely utamat keresztben vágta át, igen hosszúra nyúlt, s bizonyára több szomszédos falu lakosaiból állott, minthogy maguk tatárjaink is nemcsak mulatságosnak, de egyszersmind biztosabbnak is tartják nagyobb csapatokban útnazni, mivel ilyenkor saját honfítarsaik által is könnyen megtámadtathatnak és kirabolthatnak.

A költözőkődők mindegyike legjobb ruhájába volt öltözve, talán azért, hogy a hegyek közé vándorlást bizonyos ünnepnek tekinték, vagy hogy féltek tőle, hogy öltözetük a máha közt elsíkkadhat. Menetük vig és zajos; a karaván élén a lovak ügetnek, melyek közt igen szép példányokat láthatni, miből az következik, hogy a kiköltözőkődők közt *beke* (nemes ember) is van. (Vajjon nem innen származik-e a keleten szokásos *bég* = előkelő, s a nálunk gyakori *Beke* családnév? — *Szerk.*)

A *bekék* nem szoktak a többi néppel együtt járni, hanem ezt rendszeren megelőzik, követtetve elsőszülött fiaik, atyafiaik és barátaik által, míg mögöttük nejeik, leányaik és ifjabb fiaik jönnek. Egyik képünk ily tatár bekének Veresagin által rajzolt arcképet adja, mely annyira magyaros, hogy bátran oda lehetne megyeházaink termeibe akasztani, municipális szónokaink közé.

A tatár nők férfi módra ülnek a lovon, csak hogy kengyelük igen rövid; nyergeik gazdagon himzettek, kantárjaik s zabláik pedig arany- és ezüst-éktímenyekből ragyognak. Az asszonyok fejéhez szép tükkal hosszú fátylak vannak erősítve, melyek egészen a földig érnek le. — Másik képünk egy tatár beke nejét állítja elénk, kinek arevonásai kétségkívül megváltoztatják a kelet-ázsiai tatárok arevonásairól eddig volt fogal-

mainkat, habár népünk szájában megis gyökerezett a „kutyafejű tatár“ elnevezés.

A *beka* után baktattak a parasztok, hahogy szabad így neveznünk ezen félig lovag, félig pásztor népet. A férfiak egy része gyalog jár, a többi a málhás állatok mellett lovon. A szőnyegekkel beborított és szalagokkal felcímezott magaskepekü kenetlen szekerek (*arab*) rettenetes nyikorogást visznek végbe; ezekben vannak a gyermekek és az ifjabb nők, kiknek szép fekete szemes mosolygó arca gyakran kikukkan az ekhós szekér egy-egy nyílásán át. Más, egyszerűbb szekereken a vén asszonyok s aggastyánok hevernek, kik már sem gyalogolni, sem nyeregben ülni sem bírnak, s kiknek kiszáradt lábszárai két oldalt lelógnak a szekér oldalából.

Igy utazik a népség. Ha azouban a tatár nő sem nem vén, sem nem oly szép, hogy az idegeknek pillantásait maga iránt lebilincselhetné, akkor ő is lóra veti magát, s arcát sem fátyolozza

el, s ha aztán a lusta tatár beléfáradt saját fegyverei cipelésébe, ezeket szebb felére bizza, kit aztán sokszor fülig fölfegyverkezetten láthatni, válláról alálógó puskával, hátán pisztolyokkal, övében törrel s karjai közt apró — tatárkákkkal.

A többi gyermek a málhával, tyúkokkal, kakasokkal, bornyúkkal és más házi állatokkal vegyest a teherhordó állatok hátán zsibong.

S aztán ez az egész nép, porfellegbe burkoltan beszélget, nevet, ri, panaszkodik, szóval leirhatlan zsbajt támaszt, melybe a gyermekek kurjantása, a kakas kukorikolása, birka bégetése, tehén bőgése s teve nyerítése vegyül.

Oly kép ez, mely saját ösünket varázsolja elénk, a mint ezelőtt másfél évezreddel egyik világrészből a másikba vándoroltak!

S e képet vászonra vetni még egyotlen magyar festész sem kísérlé meg! Vagy tán nem merete?

Szokoly Viktor.

A színekről.

A 19-ik század, valamint sok egyébről, úgy a „szinnyelv“-ről sem tulajdoníthatja magának azon érdemet, hogy ez is százada, gondolkozásmodjának egyik kifolyása; mert már az ó-korból birunk adatokkal, hogy a színek megválasztásánál különböző szempontból indultak ki az emberek, s azoknak egy, vagy más jelentést tulajdonítottak.

Azon színekről emlékezünk meg ezúttal, melyek már a régieknél is a főbb színekhez tartoztak.

Két oly lobogót bontunk ki, melyek egyikének jelentése és használata ellen még országgyűlésünkön is történtek felszólalások.

Ennyiből tudhatja az olvasó, hogy az egyik lobogó hazánké: vörös, fehér és zöld; a másik az osztrák s azelőtt német császárságé: a sárga és fekete.

Elemezzük e lobogók színeit egymásután.

A vörös a régieknél a tüzet jelképezte, s ez a megszentelés és ujjászületés symboluma volt. Ezért égették meg halottaikat. Ki nem tudja, hogy az indus nők még ma is azon máglyákra ugranak, melyeken elhalt férjeik égettettek meg, mert hitük azt mondja, hogy így lelkeik megtisztulva jutnak az égbe. Az ind mythológiában Visnu, a legfőbb isten, skárlát ruhában festetik; a görögök Zeüist, a rómaiak Jupitert, valamint többi isteneiket vörösre festették ünnepélyeik alkalmával. A királyok és papok, mint isten helyettesei e földön, bíbor-ruhát viseltek s főpapjaink még jelen-

leg is viselik. De a vörös vért is jelentett, és ezért Marsnak is volt szentelve. Hazánk történetéből ismerjük, hogy a vörös zászló és véres kard milyen jelentéssel bírt. Szerelmet is jelentett e szín, mert a rege szerint a piros rózsza Vénusnak tövis által okozott lábvérszéből származott. Ezért szenteltetett a rózsza a szerelem istennőjének.

A fehér az ártatlanság és tisztaság jelképe, s általában véve jót jelentett minden népnél.

A rómaiaknál Jupiter, a görögöknél Zeüsz egy jelentésű volt a nappal, mely tiszta, ment a legparányibb folttól. Rómában az ujonnan föllépett konsul január 1-én teljesen fehér öltönyben és fehér lovon léptetett a Kapitolium templomába, mely Jupiternek volt szentelve, a fehér lóval együtt. Apollo ezüst lanttal festetik. Aurora feje felett a hajnali csillag ragyog. „A jeruzsalmi papok annak színét viselik, kinek ruhája fény,“ mint mondja a zsoltárok könyve. E szerint a fehér szín az istenséget jelezte, de egyszersmint a béke hírnöke is ez. A cimberék, ha ütközeteik közepette a fehér paizst felemelték, békét jelentett. A fehér zászló kitüzése is ugyanezt jelentette hajdan is, s ezt jelenti ma is. A bűnösnek, ki a vosztöhelyen áll, fehér kendő lobogtatásával adják tudtúl megkegyelmeztetését. A régiok a szerencsés napokat fehér, a szerencsétleneket pedig fekete vonással jelölték.

A zöld a remény jelképe.

A gyümölcs, míg nem ért meg, zöld, s innen kiindulva, jelképezi e szín a reményt, azon csalfa bábót, mely szünet nélkül egy jobb jövő képeivel kecsesgeti a halandót. János evangélista, ki az emberiséget az isteni kijelentés titkaiba avatta, zöld köntösben festetik. Egy középkori festmény Mahomedet, a nagy prófétát úgy állítja elő, mint a ki küzdelmeinek közepette zöld turbános angyaloktól segítették. E szín Vénusnak is, ki a tenger habjából vette eredetét, szenteltetett; valamint a görögök- és egyiptomiaknál a vizet jelképezte, miért a vizek istenei zöld hajjal festettek.

A sárga szín sokfélért jelent, u. m. bölcseséget, büszkeséget, haragot, féltékenységet és irigységet, sőt a szerelmesek szótára szerint a szerelombeni sikert is.

A régiéknél az isteni bölcseséget és szeretetet jelezte, s ezért szerepelt az áldozatoknál a méz. De Eris almája nem szeretetet, hanem ennek ellenkezőjét jelenté. Az izraelitáknál roszt jelentésű volt a sárga, mert hagyományaik szerint azon fa, melynek gyümölcsét az első emberpár megízlelvén, s így az isteni parancsot megszegte, citromfa volt. A mesterét eláruló Judás is sárga ruhában festetik. Az egyiptomiak sárga ruhában gyászoltak.

A fekete ellentéte a fehérnek, s általában véve roszt jelent.

A teremtés története előnkbe tárja, mily küzdelem volt egymással: a világosság és sötétség. A perzsák szerint az első emberpár a paradicsombóli kiűzetés után fekete öltönyt vett magára. A görögök, valamint a rómaiak halottaikat fekete ruhában gyászolták. Jézus Krisztus, midőn a sátánnal küzdve ábrázoltatik, fekete ruhát hord; valamint a szűz anya arca is, ha sötétben van ecsetelve, a sötétség szellemeivel küzdését jelenti. A fekete szemű nők után sokan őrzöngnek,

pedig az ilyenekről mondja Lavater, hogy hajlandók a kacérságra.

Vörösmartynak van egy verse, ezen címmel: „Fekete szem.” Az első szakasz négy sora ez:

„Szép a kék szem, nem tagadom,
En a kékre sem haragszom,
De a barna szem sugára
Emlékezetet éjszakára.”

A „barna” helyett „fekete” kellene hogy álljon, hogy a címnek megfelelően, a mit fel is találunk a második szakaszban, mely így kezdődik:

„Pillants egyet édes rózsám,
Fekete szemű violám!”

Világos, hogy költőnk a barna és fekete szemet a verselés technikai szabályainak szigora következtében tévesztette össze; de mennyi költőetlen halandó van, ki a hiúság tulságos önelgyezésétől vezéreltetve, barna szemét feketének declarálja. Annyit figyelmeztetésül mondhatok azoknak, kik nő kegyébe akarnak jutni, ha az azt mondja, hogy fekete szeme van, habár kék is az, ne mondjanak ellent, mert ez megbocsáthatlan vétek sok nő előtt.

A kék szín a hűséget jelzi.

Ennek bizonyosságát már az egyiptomiaknál fel találjuk azon kékre színezett skárábeákban, melyek az egyiptomi harcosok gyűrűiből maradtak fen az utókor számára.

A barna szín mindig roszt jelentett.

Az ind mythológiában, s a középkori festményeken barna, vagy barnavörös színnel festettek a pokoli istenek arcai, s az araboknál is minden, a mi roszt: barna. A vörös haju emberekről ma is azt tartják, hogy álnokság- és ravaszságra hajlandók. A hagyományok szerint Judásnak is vörös haja volt.

Az itt elősoroltak a nevezetesebb színek.

Karvázi József.

Egy hét története.

(Május 31.)

(VK.) Valahára hát vége van! — A válaszfelirati vitának? — fogja kérdezni az olvasó, ki tán szeretne is már látni egy darabot a *reformok* sokat pengett „igéret-földéből.” Óh nem! Sokkal inkább meglepték honatyáinkat — veteránokat és ujoncokat egyiránt — a „beszélhetnőség” bizgató manói, semhogy egykönnyen abba tudnák hagyni ama nagy halmaz széna cseplését, melyből jobbról-balról már rég kiverték és világra szórták a gondolatok s érvek magvait.

Egész sor áll még a csatarenden: nagy és kis szónokok, kik a világért sem állnak el, ha csak a kénytelenség zsarnoka egy nap be nem toppan — a lázas türelmetlenség torzonborz képében.

Ma még foly a szóár, omlik a százszor felfújt phrázis, gomolyog az ismétléseken való éldegelés terméketlen pompája, s addig, a míg a szóvirágok ez idenye tart, nem igen fog teremni egy szál gyümölcs sem azon az ágas-bogas fán, melyet belreformnak nevezünk. Még várunk kell egy

kicsit, míg mindenki el nem mondta a magáét s még inkább a másét, s izzalni e szörnyű kerek teremben, hol a ventilációt semmi egyéb nem pótolja, mint a karzati hölgyek zaklatottan suhogó legezői.

Naponkint négy-öt órát ülni ez átfült, gőzölgő teremben: ehhez igazi áldozat kell, és ezt az áldozatot mindennap megteszi annyi ember, a mennyi épen a karzatokra fér. Ha mindennap újat, nagyot és lelkesítőt hallhatnánk: akkor sem lehetne nagyobb érdekeltég. Nők és férfiak előre hajtott fejjel lesik a szót, akár Várady Gábor zaklatja fel a miniszterelnököt, a ki igen derék, szellemdús férfi, de szörnyen érzékeny idegekkel bír, s ha megérintik, mindig felszökken, mint a zongora-billentyűk hangverője; akár Kerkápoly Károly indítja meg az érvek röppentyűit, oly sietve és egyforma mély hangon, hogy utózára is azt a hatást kell érzénünk, mintha egy vizesés moraja mellett ülnénk; akár Kautz Gyula szedi apróra a kérdések nemzetgazdasági oldalait; akár b. Eötvös szónoklatának meleg árja terjed szét; akár Nyáry Pál mutat be egy példányt a lassú, fontolva beszéled mesterségéből. A karzat egyiránt figyel; de a szegény gyorsírók igen különfélelép éreznek. Őket Kerkápoly Károly gyors pergésű nyelve egészen kétségbe ejti, míg ellenben Nyáry Pál tökéletesen boldogítja, mert teljes kényelemmel jegyezhetik szavait, közbe-közbe a szónoki pauzák lócáján ki is pihenvén magukat.

De bár sok érdekes epizód fordul elő, támadások és visszacsapások, csipős és szelid feleselések, s közbe-közbe egy kis zaj is, mit vagy egy jó, vagy egy kiméletlen kifejezés idéz elő: egészben véve e vita meddő és fárasztó. Meddő, mert közjogi meggyőződéseikben egyik párt sem engedí magát megtántorítottatni, s fárasztó, mert újat — a mi felfrissitené az elméket, — lehetetlen többé mondani az ismétlések e kőrmalmában.

És még sem fáradnak ki a — szónokok és beszélők, és még sincs reményünk ahhoz, hogy e vita egyhamar megszakadjon, ha csak nem segít a dolgon maga — az „öreg úr.“ Az országház folyosóin, kivált a jobb felőlén, Deák Ferencet nevezik így, jelezvén vele, hogy tiszteli őt az is, ki a politika terén ugyancsak szemközt áll vele.

Mondják, hogy ő ma (hétfőn) beszél. Eddig többnyire künn szivarozott a folyosón, mely valódi asylum a terem hősege ellen. Hagyta folyáni az árt, s logikájának üteget későbbre tartá. Mi nem igen hisszük, hogy ezek az ütegek bomlást idéz-

nének elő az ellenfél táborában; de azt meg hisszük, hogy a vita befejezését siettetni fogják.

Ő utána jó az — árvíz, t. i. a türelmetlenség árvize, s ha ez egyszer felzúdúl, és minden hulláma azt kiáltja: „eláll! eláll!“ — akkor aztán a beszélhetnétség bizgató manói is kedvüket veszítik, s csüggedt szárnyakon vonulnak az önmegadás néma odúiba, honnan legfőlebb átváltozott alakban kerülhetnek ki: szóból betűk lesznek, elmaradt beszédekből elkésett vezércikkek — egy-egy hirlapban.

Megtörténik-e ez az örvendetes fordulat ma vagy holnap: most még nem tudjuk; de ha megtörténik, kevés veszteség lesz benne, miután mindkét oldalról nagyobbára hallottuk már, a kiket hallani szeretünk, valamint azokat is, a kiktől mindenkor szivesebben fogadnók a böles hallgatás aranyát, miután a beszélésnek ugys csak aprópénzeit tudják kényszerforgalomba bocsátni.

De mi az hát, a minek vége van? — kérdi az olvasó.

Az olasz operának.

A két havi idegen idényt befejezték „Rigoletto“ val és „A hugenották“-kal, megmutatva hogy ma már az olasz még az operában sem boldogul francia szövetség nélkül. Előbb Gounod, s aztán Meyerbeer szelleméhez folyamodtak, mert végre is maga Dóvinetti és Verdi — minden dallamosságuk dacára is — meglehetősen egyhangú játékrenddel szolgálnak.

Ha nekünk külön dalszínházunk volna, — bár nem is oly pompás, mint a hétmillióba került bécsi új épület, melyet a „mult kedden nyitottak meg — akkor szót sem tennénk az ellen, hogy itt is évenként meghonosítsák a „stagionét.“ De mivel csak egy nemzeti színházunk van: most egyetlen ohajtásunk az, vajha abban most utószor élveztünk volna egészen „olasz operát.“ Okát egyszerűen lehet kifejezni: azért, mert a nemzeti színház — nemzeti színház. Ime, az olaszok most már mennek szertesztét, s Pozzoni asszony és Pandolfini a világ más tájain fogják aratni a tapsot és elismerést, melyet mindenhol megérdemelnek; Medini és Anastasi sem busplhatnak, hogy máshol nem fog rájok mosolyogni a siker egy-egy esti gázfénye: hanem mi itt maradunk, s velünk marad — egy aggodalom.

A tapsok magvaiból, melyeket két hónapon át a jeles olasz drámai énekesnő, bassista és baritonista elő hintének, nem lesz más aratásunk, mint egy kis — elégtelenség. A mi „Traviátánk“ hangja nem lesz többé nekünk elég erős; a mi hidegvérű kis Amáliánk (az „Alarcos bálban“) nagyon drá-

majatlannak fog tetszeni; a mi Mephistónkban egy szikrát sem fogunk látni a sátánból; a mi Neluskónkban nem fog folyni afrikai vér; szóval, a dalmíi alakok egész légióját kell sok időre nyugalomba helyezni, miután az emberi természet nem hamar feledi a jót, ha — nincs jobb.

Hanem — s ez most még szerenese! — a mi színházunk műzsjának kettős mérlege van, s a mennyit vesz sulyából az egyik fele, annyit nyer rendszeren a másik. A dráma — ha egy kicsit becsvágyasabb lélek száll bele, — e naptól fogva könnyebben nyerhet fölényt, miután becsét senki sem kívánta par force devalválni, s van is alkalmunk megmutatni, hogy sokat ér, miután Moliére egyik legjelesebb vigjátéka, a „Tudós nők“ épp most jelentek meg színpadunkon, Arany László igen jó fordításában.

Ki ne gyönyörködne az elévülhetlen Philamintban, ki a nő-akadémiát tervezi a francia nyelv átalakítására, e képzelődő nő, kinek annyi értelme és izlése sincs, hogy egy rossz poéta silány verseit felismerje? vagy Belise-ben, ki magát rózsaszín léleknek képzeli s azt hiszi — szegény vén leány! — hogy beléje minden férfi szerelmes? vagy a beteges érzelgésű Armande-ban, ki mamája betegségében oly hűségesen és oly szerencsétlenül osztozik? Vagy a pávatollas Trissotin és az arrogáns Vadiusban, e két ostoba tudósban, kik egymás silány verseit kölcsönösen dicsérik, s aztán összeveszve a nők előtt, épp oly kölcsönösen piszkolják egymást? Vagy mellettök a józan értelem ama két kedves ifju képviselőjében: Clitander és Henriette-ben, kik — bár a tudós nők és fitzapoéták boldogságuk ellen esküdtek — végre is megnyerik, mert megérdemlik egymást?

Vannak, kik gyönyörködve e mű komikus jellemein, tanulságát félreértik, s azt mondják: ime, Moliére, az] emberi gyarlóságok és hóbortok e mély ismerője, a költészet hangján hirdeti szintén, hogy a tudomány nem a nőknek való, s elég

nekik annyi, hogy „megismerjék a rostát a szitától.“ Ezt azonban csak a prózai apa, Chrysal mondja így, ki tudákos neje és lánya miatt eléggé elkieserodhetett. Maga Moliére azt hirdeti e vigjátékkal, hogy a nőt az a tudákoság rontja meg, mely a képzelődést táplálja és a gondolkodást félrevezeti, és a mely kórság ellen nincs más gyökeres gyógyszer, mint a valódi műveltség, mely — amazzal ellenkezőleg — az itélő tehetőséget fejti s az értelmet helyes gondolkozásra szoktatja.

E vigjáték intése az: legyenek a nők műveltek, és ne félműveltek; tudjanak itélni, és ne képzelegni; mélyedjenek be az ismeretekbe, mert ha csak fölszínén maradnak: akkor a hóbortok neveléséges lejtőire jutnak.

A „Tudós nők“ igen mulatságos vigjáték, s hatása sokkal nagyobb, mint „A mizantrop“-é, melyet főleg csak írók méltányolnak jellemrajzaiért, míg a közönség, mely cselekvényt keres, ennek hijját ürességnek tekinti.

Míg a nemzeti színház Moliére-rel táplálkozik: a népszínház a bűvészetre adta magát. Méhaz francia szemfényvesztő Hermannel versenyez benne: győzzön az ügyesebb! Kőműves vidéki szintársulatának pedig meg kelle hátrálni előttük, mivel a színházi bizottság úgy vélekedett, hogy oly épületben, melyen ez áll: „Hazafiság a nemzetiségnek,“ hamarabb lehet engedélyt adni idegen bűvészeknek, mint egy magyar szintársulatnak.

Sajnáljuk különben, hogy ezt a kis tért is, melyen e sajtászerű atyáskodást megemlítők, nem inkább a történeti társulat számára használtuk fel, mely most tartá évi közgyűlését gr. Mikó Imre elnöklete alatt, érdekes felolvasásokkal s elég kedvező részvét mellett. E társulat folyvást buzgón és sikeresen működik, kutatva a mult bányáit, melyekben még annyi kincs hever ismeretlenül.

V e g y e s k ö z l e m é n y e k .

Történeti naptár. *Junius hó* 2. Didius Julianus császár kivégeztetik 193. — A Girondiak bukása 1793.

3. A keresztes-hadak beveszik Antiochiát 1098. — Alvinczy győzelme Charleroinál 1794. — Ausztria felszólítja Oroszországot a Dunafejedelemségek elhagyására 1854.

4. Magentai csata 1859.

5. A szentlélek megszállja az apostolokat 29.

6. Mohamed 632, Ariosto 1533 +. — Kosciusko győzelme Skalmirznál 1794.

7. Sarolta, Miksa mexikói császár neje született 1840. — I. Lipót császár született 1640.

8. Ferenc József osztrák császár Magyarország királyává koronáztatik Budapesten 1867. — A zsandárság Ausztriába behozatott 1849. — Az első rózsza kinyílt Franciaországban 545.

Közli J. A.

* (*A siámi és hasonló ikrek*). Mi már ismertetők képen is a siámi ikreket, de újabb időben ismét sokat foglalkoznak velük a lapok és szak tudósok, különösen egymástól való elválasztásukat illető véleményekkel, minthogy azt a testvérek a sok ellenzés dacára mindenkép sürgetik s óhajtják. Érdekes tehát tudni, hogy a siámi ikrek nem az első összenőtt ikrek, mert már gyakrabban fordultak elő ily esetek. Így Berry tudor az edinburghi egyetemhez intézett levelében említést tesz két leányról, kiket sokáig szoros figyelemmel tartott. Hét évet éltek s háttal össze voltak növe, de különben a legjobb egészségre örvendtek. Ha az egyik evett, jóllakott a másik is, s mégis egészen különböző temperamentummal bírtak; sokszor az egyik mélyen aludt, a midőn a másik ébren volt. Továbbá 1701-ben hazánkban is született két iker testvér, szintén hátukkal egymáshoz növe, kik Helén és Judith név alatt voltak ismeretesek. 1723-ig éltek. Némely betegséget csak egyenként érzének, másokban, mint p. szélhímlőben, mindketten együtt sinlődtek. Judith gyengélkedő volt, feje mindig mellére lógott, Helén pedig izmos és erős testalkatú. Az előbbi egészsége mindinkább fogyott, míg egyszer csak a másik is kezdett gyengülni s testvérvéül együtt egy időben megszűnt élni. — Amerika déli vidékein, Sir James Simpson szerint, él két, hasonlóképp egymáshoz nőtt leány, kik 1856-ban születtek. Ha civakodnak, a mi különböző természetüknel fogva nem tartozik a ritkaságok közé, akkor hátrafelé ütnek kezeikkel; járásuk nagyon furesca; ha az egyik előremegy, a másiknak hátrafelé kell szaladnia, de egyiránt könnyen teszik e mozgást; hanem már ezeknél nem lakik jól az egyik, midőn a másik eszik. Ezenkívül 40 évvel ezelőtt Párisban mntattak ily ikreket Rita s Christiana névvel. — De legnagyobb érdekelt koltett a Genúában 1617-ben született, összenőtt ikerpár: Lazarus és Colloredo. Nem azért, mint-ha más ritka tünetények mutatkoztak volna rajtuk, vagy a tudomány több érdeklél foglalkozott velk; hanem irattak vastag foliansok, mivel a papság nem tudott megegyezni: a csecsemők együtt vagy külön keresztelendők-e? Midőn már az ikrek rég el voltak temetve s feledve, még akkor is folyt a harc.

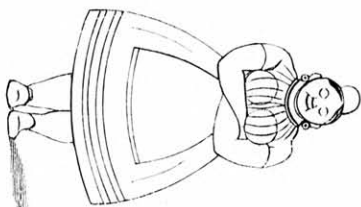
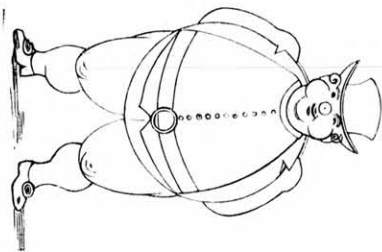
— (*A bálna*). A közönséges vagy grönlandi bálna, melynek feje testének egy harmadát teszi, 50—70 láb hosszú. Fogai nincsenek, de e helyett vannak nagy mennyiségben az úgynevezett szilák, melyek cafrangokban végződnek, szálas szaranyagból állanak és a foghús meghosszabbításának

tekinthetők. Ezen szilák — ismeretesek halcsont név alatt — arra szolgálnak, hogy a kis állatok vizíváskor a szájba ne juthassanak. A bálna tápláléka részint halakból, főképen pedig kis puhányokból áll. Bőre igen vastag, és nagy mennyiségű halzsír ad: 120 tonnát is egyetlen állat. Ezen állat ezelőtt más tengerekben is gyakori volt, most azonban az emberek sokszori megtámadásai elől a legtávolabbi északba vonult, de már itt is mindig jobban és jobban veszni kezd. E hal csontja nevezetes kereskedelmi cikk. — Ha a bálna szigony-gerelyvel találta, leginkább a fejfelé előre igen sebesen és nagy mélységre, a vízbe lebukik. Az izomerő, melyet a bálna akkor kifejt, igen-igen nagy lehet, főképen ha az állat vízforgatag alatt van. Gyakran az állat oly sebesen ereszkedik le, hogy magát nagyon megsérti, ha nagy mélységben a tenger fenekére akad; egy bálna pld. ily módon 800 fonalnyi mélységben összezúzta koponyáját. Husz vagy több perc elteltével a bálna megint a vízfelületre jön lélegzetet venni és akkor üldözői egy másik támadást intéznek ellene, ezen mütét addig folytatattik, míg az állat erőlködés és vérvesztés következtében kimerült. Farka igen hatalmas fagyver a megtámadásra és védelmezésre; farkának egy ütése gyakran sajkákat összetör, sőt halóknak is kárt okoz. — Közli: *Nigrinyi József*.

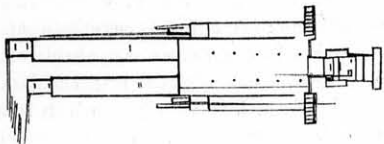
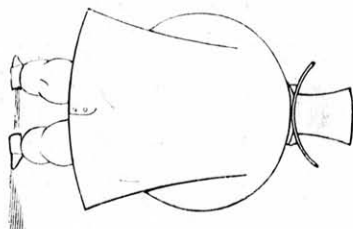
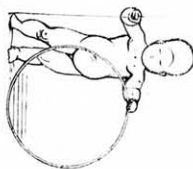
* (*Drága ágyu*). A londoni Towerben láthatni egy nagy ágyut, melyről a felügyelő azt mondja, hogy ez arany és más nemes ércből készült. Allitják, hogy a zsidók 20,000 fontot ígértek, noha az ebből már levágot 12 ujjnyi darab értéke 8000 font sterlingre ragt. E nevezetes ágyu feliratából kitünik, hogy azt Mohammed, Hamzet Allah fia önteté, és Soliman zultán, Selim fia parancsára a 927-dik évben (1530.) egy indiai támadáskor használtatt, és Adem bevétele alkalmával 1839. január hóban a Smith H. kapitány parancsnoksága alatti expeditio által foglaltatt el.

— (*Üveg óra*). Az ernstbrunni üveggyárban, Csehországnak budweisi kerületében, egyik üvegköszörülő ezelőtt több évvel egy inga-órát készített üvegből. Alkatrészei, az acél-rugonyok (tollak) kivételével, csodálatraméltó művészettel és hihetetlen türelemmel fehér üvegből vannak metszve és készítve. Az üveg-ingának kellemes hangzása egészen elűt az ismeretes érc-ingák egy hangu, kellemetlen ketyegésétől. A siker által indítatva, a gyártulajdonosa; Blechinger úr, ezen bámulatraméltó műnek készítőjét közelebb még egy ilyennek készítésére kérte föl. — (*J. D.*)

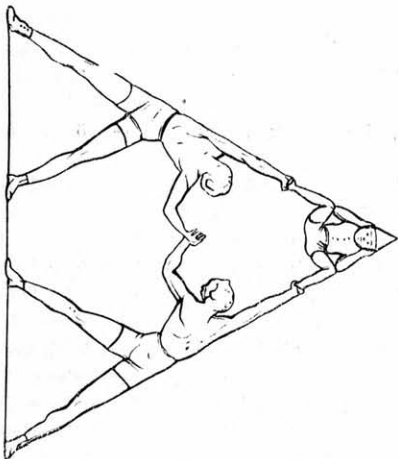
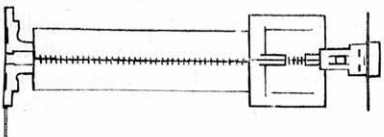
KARIKATURÁK A VONALAKRÓL.

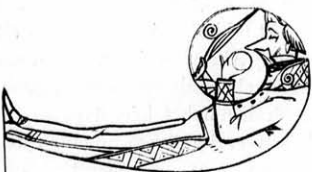
KÖR VONALAK.

Vízszintes és függőleges vonalak.

Egyensúlyú háromszög.

Hajlott vonal.

hogy mivel a 2-ik paragraphus némely pontjai az egyet működését a politikai térre is ki akarják terjeszteni, tehát vagy tisztán közkereseti, humanisztikus és közművelődési alapokra fektessék a szabályokat, vagy pedig külön szabályokat dolgozzanak ki, melyekből nemcsak a politika által elérni óhajtott cél legyen megérthető, hanem annak tüzetesen körvonalozott eszközei is.

* (A keletázsiai expedíció) april 21-ikén érkezett Singaporeba, hol Xantus hazánkfa is hozzá csatlakozott. Az utazók egészsége jó volt. Nyolc napi időzés után folytatták utjukat Bangkokba.

* (Földrengés volt) e hó 27-ikén Kétegyházán. Kevésrel éjjel előtt érezték, s a rázkodás az erősebbek közé tartozik. A hullámzás éjszakeről jött déli irányba. Ugyanakkor B.-Csabán és vidékén is igen erős földrengést érezték.

* (A képviselőházban) az igazságügyér m. hó 29-ikén terjeszté elő az első törvényjavaslatokat a bírói hatalom gyakorlásáról s a bírói felelősségről.

* (Erzsébet külváros.) A máj. 28-ki pesti városi közgyűlésen felolvasatott Bollender János Lipót indítványa, mely szerint a 60,000 lélekből álló Teréz külvárosnak két külvárossá való hasítását hozza javaslatba. Az új külváros királynékné nevével viselné nevét, s ennek határul szolgálna a váci gáttól a váci ut, az állami pályaudvarral, a gyár-utca, a kisajátítandó volt Valero-féle (most gróf Teleky) házon át összekapcsolandó kertész-utca, egész a kerepesi-utig; másrésről pedig a Hermina- és Istvánmező. Ezen fontos indítvány nagy horderejű levén, Fabini elnöksége alatt külön bizottmány küldetett ki.

* (Bóssa Sándor felől) Szegedről hivatalosan azt jelentik, hogy ő nem gyanu, hanem részletes elővizsgálatból kiderített bűnösség alapján fogatott be, s hogy ő már eddig is egy e télen elkövetett nagyszerű rablásban bűnrészeségét s különösen a bűnszerzést be is vallotta.

* (Köszönet Passauban) vallatják, hol az osztrák határügynökségnek sikerült kézrekeríteni e jó madarat, de az elloptott pénzből már 20,000 frt hiányzik, mit állítólag elvesztett.

* (Az állatkertben) már láthatók az ujonnan érkezett ritka állatok: két alligátor, az amerikai közönséges „alligator lucius”-ok közül, s egy ritka fajú krokodil, mely nem a közönséges nilusiai közül való. Ily fajtából kitűnve sincs museumunkban.

* (Lónyay pénzügyminiszter) Hunyad vármegyében egy casinos birtokot vásárolt. A báró Nopcsa család farkadini jószágát vette meg.

* (Katonák vérengzése.) Véres pünkösdje volt N.-Szebennek. Az ott állomásozó katonaság három helyen verekedett; s az első alkalommal, mely aljas helyen folyt téglágetőkkel, egy katona meghalt s egy megsebesült. A második verekedés korcsmában, katonák közt folyt, egy s Strelitz-eszredbeli közkatona lett az áldozat, kit Mertens-eszredbeli vadászok halálosan megsebezének. Volt több sérülés is, s a korcsmáros és neje az ablakon menekültek ki. Egy másik mulató helyen pedig egy vadász-katona rövid feleselés után leesurta társát. Hányadik eset már ez, mely

után — és mindig későn — azt kell kérdeznünk: miért nem tiltják meg a katonáknak szolgálaton kívül a fegyverviselést?

* (A bécsi új operaszínházal) m. hó 25-ikén nyitották meg. Ez Bécs egyik legkiválóbb építlete, kivált ha nem külsejét, hanem a belső pompát tekintjük. Az építési tervét 1861. végén hagyták helyben, s az építéshez 1862. március havában kezdtek. Az építés folyamala alatt az építészek, szobrászok és festészek egy része meghalt, s ujak válták föl az elhunytakat. A megnyitási ünnepély szerföltt fényes volt. A ház előtt sok ezer ember tolongott, s az óriási teremben a bécsi közönség disze volt jelen. Miniszterek (köztük Lónyay, Festetics,) diplomaták, tábornokok, pénzügyi előkelőségek stb. foglalták el a páholyokat. Kevésrel hét óra után megjelent a császári pár is, a hannoveri király és a trónörökös kíséretében. Wolter k. a szavalt az ünnepi prologot, melyet Dingelstedt készített. A bécsi lapok azonban igen gáncsolják e mű eszmeze-génységét. Aztán a szinpad a régi Kärnthnerkaput ábrázolta a bástyával. — Wolter k. a., mint a császárváros nemtője, biborpalástban és arany páncélban, mellén a kétfejű sasal, a régi Bécsét személyesíté. Azon roham és sürgés, mely a tavaszhoz hasonlóan az egész világot bejárja, szétrobantá a főváros kö-övét. A nemtő Sik-kardsburgot és Van der Nullt hívja, azután pedig a ház szolgálatára szenteli magát. Erre megszólalt a zene. A különböző nemzetiségek zászlókkal, lobogókkal jelentek meg; megzendült a néphymnus, s a közönség zajosan éljenze az uralkodót. Mozart remek dalművét, Don Juant^a adták elő ezután. Az óriási terem pazar fényvel van diszítve. A dekorációk és jelmezek mind most készülték, és kivált az előbbieik nagyszerűek. Igen dicsérik továbbá, hogy a túlföött teremben nem uralgott hűség.

* (A livornói konzul meggyilkolása.) M. hó 24-ikén este, midőn gr. Crenneville, ki a bécsi udvar egyik legkegyelmebb embere, Inghirami osztrák főkonzullal Livorno utcáin sétáltak, orgyilkos támadta meg őket, s a főkonzult türrrel meggyilkolván, Crennevillet pedig megsebezvén, elmenekült. A gyilkosság hihetőleg magánboszu műve volt, s kétségkívül Crenneville gróf ellen volt irányozva. 1849-ben ugyanis a nevezett gróf mint osztrák dandárparancsnok, teljes katonai szigorral bánt el a livornói fölkelés vezetőivel. Igen hihető tehát, hogy az akkor hosszabb börtönfogságra elítéltek közül valaki így akart bosszút állni a tábornokon. A tett elkövetjének bizonyos Negrit tartják. Crenneville gróf sebe dácára már visszatért Florenche.

* (A demokrácia behat a palotákba.) Pozsonyban a Grassalkovich-palotát, mely gr. Eszterházy Ferenc tulajdona volt, bécsi szabómesterek megvették 85,000 frton s nagyszerű ipartelepét alakítanak belőle, hol több száz munkás fog dolgozni. Mondják, hogy itt fog készülni Magyarország valamennyi katonaruhája. Hát hiszen örvendotes jelenség; csak magyarok, és ne ismét bécsiek lennének a vevők.

(Vészes.) Múlt hó 22-ikén és 23-ikán az ország keleti részében nagy vihar volt. Mármaros-megyében Sugaaton 22-ikén dult a fergeteg, esett galambtojás-nagyságu jég a az árvíz előnté az utcákat, az akna körül a palánkokat ledönté, s ennek következtében a harangokat is felreverték. Másnap Maros-Vásárhelyt látogatta meg a jégeső, mely roppant sürten, majdnem félóra hosszat a

galambtojásnál nagyobb darabokban hullott alá, s ily mérvben ember emlékezet óta nem látogatta meg e vidéket. A gyengébb házfedelek (még a caeppel fedettek is) belyuggatva, az ablakok össze-törve, vastag faágak letördelve, s mit utjában ta-lált: mindent megsemmisítve siratja a vészthozó vendéget. Az északi helyeken még másnap is lehetett jégdarabokat találni.

Ajánljuk a nagyérdemű közönség figyelmébe

KOHN IGNÁCZ

Óragyárosnak

már számos évék óta legjobban álló szűletés

Pesten, kigyó-utca 6. sz.,

mint e szakban legszilárdabb és legbecsületesebbet, miután e tekintetben számos elismerő-íratot tud felmutatni, s minthogy beszekeztetésben áll Schweitz legjelesebb óragyárosával, azon kedvező helyzetben van, hogy csak a legjobb és legolcsóbb órákat szállíthatja.

Valamennyi schweitz-i szesbóra 8 évi irásbeli jótállás mellett adatik el, melyek függő, fekvő, szoval mindenféle helyesben a legjobban ki vannak próbálva. Minden vevő ingyen kap egy kis könyvet, melyet ő adott ki magyar és német nyelven, s melyből megtudható, hogy lehet az órát folyton jó állapotban tartani, s melyben egy kiegészítő táblázat is van, mely szerint az óra a nap-óra után igazítható.

Árjegyzék:

Gonfi szesbórák.		frt frtcg.
Ezüst csillinder órák 4 rubinnal		10-11
Ugyanaz ugrólappal		12-13
" aranysegélyvel		13-14
" " kettős lappal		15-16
" 4 és 8 rubinnal ugrólappal és kristályüveggel		16-17
Ezüst horgonyórák 15 rubinnal		15-16
" 15 rubin ugrólappal aranyseg.		15-16
" 15 " kettős fedéllel		18, 20, 22-25
" 15 " egy krist. ugró		18, 20, 22-25
" 15 " krist. kettős		22, 24-27
" 15 " hadiórák kef. lappal		21-23
" 15 " rem. nyaknál húzható		29-30
" 15 " " kettős fedéllel		34-37
" 15 " " kristálylappal		32-35
" 15 " " kristálylappal, kettős fedél		38-44
" 15 " rubin rem. hadióra kettős lappal		40-42
Csillinder órák hőlgyeknek		18-19
" ugrólappal		18-19
Mr. 8 aranyórák 18 karat.		
Arany csillinder órák 8 rubinnal		30-32
" " egy aranylappal		34-36
" " horgony 15 rubinnal		35-38
" " 15 rub. egy aranylappal		40, 50, 55-58
Arany horgonyórák 15 rub. kettős fedéllel		56, 60-64
Arany horgonyórák 15 rub. kettős fedél s belső aranylappal		70, 75, 80
Arany horgonyórák 15 rub. s kristályüveggel		44, 48-48
Arany horgonyórák 15 rub. és kettős lappal		74, 78-100
Arany horgonyórák 15 rubin remontoir kristálylappal, egy arany fedéllel		94, 108-132
Arany horgonyórák 15 rubin remontoir kettős fedél		105, 118-135
Arany horgonyórák 15 rub. kristályüveg kettős lap és belső aranyfedéllel		124, 132-148
Arany csillinder órák 4-8 rubin, hőlgyeknek		24-28
Arany csillinder órák 8 rub. belső arany fedéllel		34, 44-48
Arany csillinder órák 8 rubin hőlgyeknek kettős fedél		39, 41-44
Arany csillinder órák 8 rubin, hőlgyeknek krist. és kettős fedéllel		46, 52-58
Arany horgonyórák 15 rub. kettős fedél és belső aranylappal		48, 53, 58-63
Arany csillinder és horgonyórák gyémántokkal edve		52, 58, 63, 78-85
Arany remontoir hőlgyeknek kettős lappal és a náikül		61, 78, 88, 98
Függő órák minden 8-ad nap felhuzandó		16, 20, 22-24
Függő órák óra- s félóra-ütéssel		30-48
" óra- és negyedórát		48, 50, 55-65
Havi regulator		30-32
Ebressző órával		- 6
Vadász-órák, melyeket nem szükség felhuzni		53-60
Vadász-remontoir		-16
Minden fajta új torony-órák, valamint javítások megrendelése a legolcsóbb áron fogadjatik el.		
Legkezebb és dívatosb minta.		
Arany medaillon 14 kr. 7, 10, 13, 18, 22, 30-35 ft.		
Arany medaillon 18 kr. 12, 18, 24, 30, 36-46 ftg.		
Arany rövid 18 krts lánccal, 16, 24, 32, 40, 50, 60, 70-80 ftg.		
Arany hosszú 18 krts lánccal. 35, 45, 55, 60, 80, 90-100 ftg.		
Aranygyűrűk 18 krts. 5.50, 6.50, 7.50, 12.50, 15.50.		
Aranygyűrűk 14 kr. 3.50, 4.50, 5.50, 6.50, 7.50, 8.50, 9.50, 10.50, 13.50, 14.50.		
Arany pecsétlő kövel, 14 kros 4.50, 5.50, 6.50, 9, 10, 12 ftg.		
Arany tűzoltók 14 kros 4, 5, 6, 10-14.		
Arany ingelő-gombok 14 krts párja 2, 3, 4, 5, 6, 8-10.		
Arany késelő-gombok 18 krts nagy párja 4, 5, 7, 8, 10, 13-15.		
Ezüst rövid lánccal 78 lats 4, 5, 6-7, 9, 10, 12 ftg.		
Ezüst hosszú nyaklánccal 7, 8, 9, 10 12-15.		

A párisi világkiállításon nagy éremmel lett kitüntetve.

Montre Proletaire (munkásórák) kristályüveggel a nyaknál jobbfel felhuzandó, tartósan késnitve 14 frt.

Vidéki megbízások, az ősszeg előleges bektüdése, vagy postai utánvét mellett, a leggyorsabban teljesítenek. — Órák, arany és ezüst, legmagasabb áron megvételnek és becsesítésnek.